

Hámori Antal

Az új Ptk. fogyasztói védelme

Ez a tanulmány az új Ptk. fogyasztóvédelmi szabályait mutatja be: például a zálogjog, a szerződés megkötése és értelmezése, a szerződés érvénytelensége, a szerződés teljesítése, a szerződszegés, az adásvételi szerződés általános szabályai, a biztosítéki szerződések és a biztosítási szerződés általános szabályai körében.

This study is a review about the rules of consumer protection in the new Civil Code, eg. rules in the field of lien, conclusion and interpretation of a contract, invalidity of contracts, compliance of contracts, breach of contracts, general rules of purchase, security contracts, and general rules of insurance contract.

Bevezetés

Jelen tanulmány a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) fogyasztói többletvédelmet biztosító rendelkezéseit – a törvényi indokolással és magyarázattal – veszi sorra, összehasonlítva azokat a korábbi szabályozással.

Az új Ptk. alkalmazásában fogyasztó: a szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül eljáró természetes személy [8:1. § (1) bekezdés 3. pont]. Ez a definíció jelentős, a nem természetes személy laikusok számára hátrányos változást hozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) szabályozásához képest, amely szerint fogyasztó: a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy [685. § d) pont] – vagyis nem csak természetes személy [ld. pl. 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény].¹

Az új Ptk. a fogyasztói többletvédelmet nem a régi Ptk. megoldásával, a fogyasztói szerződés definíciójával [685. § e) pont] fejezi ki, hanem – bár az új Ptk. 6:114. §-ának (2) bekezdése (és a 6:103. §, a 6:104. §, a 6:131. §, valamint a 6:444. § „címe”) használja a „fogyasztói szerződés” szövegrészt² – a „fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés” szövegezéssel, amely véleményem szerint a jogban kevésbé járatos címzettek számára kedvező változás, mivel a régi Ptk. fogyasztói többletvédelmet megjelenítő rendelkezései körében szereplő „fogyasztói szerződés”, „fogyasztói szerződés esetében” szövegrészek alapján – meglátásom szerint – a fogyasztók kevésbé gondolták azt, hogy a fogyasztói többletvédelmet biztosító rendelkezések nem vonatkoznak azon jogviszonyaikra, amelyekben a másik fél is laikus. Az új Ptk. alkalmazásában – új szabályként – vállalkozás: a szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körében eljáró személy [8:1. § (1) bekezdés 4. pont].

Az új Ptk. e fogyasztói többletvédelmet a zálogjog, a szerződés megkötése és értelmezése, a szerződés érvénytelensége, a szerződés teljesítése, a szerződésszegés, az adásvételi szerződés általános szabályai, a biztosítéki szerződések és a biztosítási szerződés általános szabályai körében jeleníti meg, de az utazási szerződés szabályozásának fogyasztóvédelmi relevanciája is megemlítendő.³

A fogyasztói többletvédelem a zálogjogi szabályozás körében

Az új Ptk. 5:90. §-a – új rendelkezésként és az említett változással összhangban – tartalmazza a fogyasztói zálogszerződést, amely szerint, ha a zálogkötelezett természetes személy, és a zálogtárgy elsősorban a zálogkötelezett szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körébe nem tartozó célra használatos, továbbá a zálogjoggal biztosított követelés nem a kötelezett szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körébe tartozó jogviszonyból fakad, a zálogszerződésre vonatkozó rendelkezéseket az alábbi eltérésekkel kell alkalmazni: a) zálogtárgy a zálogkötelezett tulajdonában álló, egyedileg meghatározott vagyontárgy vagy olyan vagyontárgy lehet, amelynek tulajdonjogát a zálogkötelezett a zálogjogosult által nyújtott kölcsön, illetve fizetési haladék segítségével szerzi meg; b) a biztosított követelés meghatározásának tartalmaznia kell az összeg megjelölését.⁴

Az új Ptk. 5:128. §-a – új normaként – kimondja, hogy fogyasztói zálogszerződés esetén a zálogjogosult a) csak nyilvánosan értékesítheti a zálogtárgyat, kivéve, ha a felek a kielégítési jog megnyílása után írásban eltérő értékesítési módban állapodtak meg; és b) nem szerezheti meg – az óvadék kivételével – a kielégítés fejében a zálogtárgy tulajdonjogát.⁵

Az új Ptk. 5:131. §-ának (1) bekezdése szerint a zálogjogosult köteles a zálogtárgy értékesítésére vonatkozó szándékáról írásban értesíteni a) a zálogkötelezettet, a személyes kötelezettet és a személyes kötelezett teljesítéséért felelősséget vállalt személyeket; b) a zálogtárgyat terhelő egyéb zálogjogok jogosultjait; c) lajstromozott zálogtárgy esetén mindazokat, akiknek a zálogtárgyra vonatkozóan a lajstromba bejegyzett joguk van; és d) azokat, akik a zálogtárgyat terhelő joguk fennállásáról, annak igazolása mellett, a zálogjogosult által adott értesítést megelőző tizedik napig írásban értesítették; e § (2) bekezdése alapján pedig az előzetes értesítés és az értékesítés között legalább tíz napnak, fogyasztói zálogszerződés esetén legalább harminc napnak kell eltelnie.⁶

A fogyasztói többletvédelem a szerződés megkötése és értelmezése körében

Az új Ptk. 6:79. §-ának – új szabálya – értelmében az a feltétel, amely a vállalkozást a szerződés szerinti főkötelezettsége teljesítéséért járó ellenszolgáltatáson felül további pénzbeli követelésre jogosítja, akkor válik a szerződés részévé, ha azt a fogyasztó – külön tájékoztatást követően – kifejezetten elfogadta.⁷

Az elektronikus úton történő szerződéskötés különös szabályairól szóló fejezetben, az új Ptk. 6:85. §-ának (2) bekezdése – új rendelkezésként – kimondja, hogy fogyasztó és vállalkozás közötti szerződéskötés esetén az e fejezet rendelkezéseitől eltérő megállapodás semmis.⁸

Az új Ptk. 6:86. §-a a következő (részben új) rendelkezéseket tartalmazza: „(1) Az egyes szerződési feltételeket és nyilatkozatokat a szerződés egészével összhangban kell értelmezni. (2) Ha az általános szerződési feltétel tartalma vagy a szerződés más, egyedileg meg nem tárgyalt feltételének tartalma a jognyilatkozat értelmezésére vonatkozó rendelkezések és az (1) bekezdésben foglalt szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel alkalmazójával szerződő fél számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés esetén ezt a szabályt kell alkalmazni a szerződés bármely feltételének értelmezésére. (3) A (2) bekezdés nem alkalmazható a közérdekű kereset alapján indult eljárásban.” [Az (1) bekezdés új általános értelmezési elvet foglal magában. A (2) bekezdés a kedvezőbb értelmezés szabályát kiterjeszti az egyedileg meg nem tárgyalt feltételre is – vö. régi Ptk. 207. § (1)–(4) bekezdés.]

A fogyasztói többletvédelem a szerződés érvénytelenségének szabályozása körében

Az új Ptk. 6:98. §-ának (1)–(2) bekezdése alapján: ha a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás értéke között anélkül, hogy az egyik felet az ingyenes juttatás szándéka vezetné, a szerződés megkötésének időpontjában feltűnően nagy az aránytalanság, a sérelmet szenvedett fél a szerződést megtámadhatja; nem támadhatja meg a szerződést az, aki a feltűnő értékaránytalanságot felismerhette vagy annak kockázatát vállalta; a felek e megtámadási jogot – fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés kivételével – a szerződésben kizárhatják. [Ez a szabályozás több ponton hoz újítást: vö. régi Ptk. 201. § (2) bekezdés.]

Az új Ptk. 6:100. §-a és 6:101. §-a – új normaként – kimondja, hogy fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben semmis az a kikötés, amely e törvénynek a fogyasztó jogait megállapító rendelkezéseitől a fogyasztó hátrányára eltér; fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben semmis a fogyasztónak a jogszabályban megállapított jogáról lemondó jognyilatkozata.⁹

Az új Ptk. 6:103. §-ának (1)–(3) bekezdése szerint: fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben a tisztességtelen általános szerződési feltételre vonatkozó rendelkezéseket – az e §-ban foglalt eltérésekkel – alkalmazni kell a vállalkozás által előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételre is; a vállalkozást terheli annak bizonyítása, hogy a szerződési feltelt a felek egyedileg megtárgyalták; fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben az általános

szervződési feltétel és a vállalkozás által előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt szervződési feltétel tisztességtelen voltát önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem egyértelmű; a fogyasztó és vállalkozás közötti szervződés részévé váló tisztességtelen szervződési feltétel semmis; a semmisségre a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni. [Vö. új Ptk. 6:102. § (1)–(5) bekezdés. Az új Ptk. új szabályként rögzíti: a vállalkozásnak kell bizonyítania, hogy a feltételt egyedileg megtárgyalták; a 6:103. § (2) bekezdése szerinti feltétel tisztességtelen, ha nem egyértelmű – vö. régi Ptk. 209. § (4) bekezdés és 209/A. § (2) bekezdés, 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény, 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény.]¹⁰

Az új Ptk. magyarázatában olvasható, hogy „[a] 6:103. § (2) bekezdésével kapcsolatban megemlítendő a 6:86. § (2) bekezdés értelmezési szabálya, amely szerint, ha fogyasztó és vállalkozás közötti szervződésben valamely szervződési feltétel tartalma nem állapítható meg egyértelműen, akkor a feltétel alkalmazójával szervződő fél (vagyis a fogyasztó) számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A 6:103. § (2) bekezdés semmisséghez vezető szabályát tehát csak akkor kell alkalmaznia a bíróságnak, ha a 6:86. § (2) bekezdése értelmezési szabályával sem tudja kiküszöbölni a szervződési feltétellel kapcsolatos értelmezési problémát.”¹¹

Az új Ptk. 6:104. §-ának (1) bekezdése értelmében fogyasztó és vállalkozás közötti szervződésben tisztességtelennek minősül különösen az a kikötés, amely a) a szervződés bármely feltételének értelmezésére a vállalkozást egyoldalúan jogosítja; b) kizárólagosan a vállalkozást jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szervződésszerű-e; c) a fogyasztót teljesítésre kötelezi abban az esetben is, ha a vállalkozás nem teljesíti a szervződést; d) lehetővé teszi, hogy a vállalkozás a szervződéstől bármikor elálljon, vagy azt felmondja, ha a fogyasztó ugyanerre nem jogosult; e) kizárja, hogy a fogyasztó a szervződés megszűnésekor visszakövetelje a már teljesített, ellenszolgáltatás nélküli szolgáltatását, ide nem értve azt az esetet, amikor a szervződés megszűnésére szervződésszegés következtében kerül sor; f) kizárja vagy korlátozza a fogyasztó lehetőségét arra, hogy szervződéses kötelezettségeit beszámítással szüntesse meg; g) lehetővé teszi, hogy a vállalkozás tartozását más személy a fogyasztó hozzájárulása nélkül átvállalja; h) kizárja vagy korlátozza a vállalkozásnak az általa igénybe vett közreműködőért való felelősséget; i) kizárja vagy korlátozza a fogyasztó peres vagy más jogi úton történő igényérvényesítési lehetőségeit, különösen, ha – anélkül, hogy azt jogszabály előírná – kizárólag választottbíróági útra kényszeríti a fogyasztót, jogellenesen leszűkíti bizonyítási lehetőségeit vagy olyan bizonyítási terhet ró rá, amelyet az irányadó jogi rendelkezések szerint a másik félnek kell viselnie; j) a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

E § (2) bekezdése alapján fogyasztó és vállalkozás közötti szervződésben az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni különösen azt a kikötést, amely a) a fogyasztó meghatározott magatartását szervződési nyilatkozata megtételének vagy elmulasztásának minősíti, ha a magatartás tanúsítására nyitva álló határidő indokolatlanul rövid; b) a fogyasztó nyilatkozatának megtételére indokolatlan alaki követelményeket támaszt; c) meghosszabbítja a határozott időre kötött szervződést, ha a fogyasztó másként nem nyilatkozik, feltéve, hogy a nyilatkozat megtételére nyitva álló határidő indokolatlanul rövid; d) lehetővé teszi, hogy a vállalkozás a szervződést egyoldalúan, a szervződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa, különösen, hogy a szervződésben megállapított pénzbeli ellenszolgáltatás mértékét megemlje, vagy lehetővé teszi,

hogy a vállalkozás a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos okkal módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől elállni vagy azt felmondani; e) lehetővé teszi, hogy a vállalkozás egyoldalúan, alapos ok nélkül a szerződésben meghatározott tulajdonságú szolgáltatástól eltérően teljesítsen; f) a vállalkozás teljesítését olyan feltételtől teszi függővé, amelynek bekövetkezte kizárólag a vállalkozás akaratán múlik, kivéve, ha a fogyasztó jogosult a szerződéstől elállni, vagy azt felmondani; g) a vállalkozásnak pénztartozás teljesítésére negyvenöt napnál hosszabb határidőt biztosít vagy egyébként nem megfelelően meghatározott határidőt ír elő szolgáltatása teljesítésére, valamint a fogyasztó szerződési nyilatkozatainak elfogadására; h) kizárja vagy korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló jogait a vállalkozás szerződésszegése esetén; i) kizárja, hogy a fogyasztónak visszajárjon a szerződés szerint általa kifizetett összeg, ha a fogyasztó nem teljesít, vagy nem szerződésszerűen teljesít, ha hasonló kikötés a vállalkozást nem terheli; j) a fogyasztót túlzott mértékű pénzüsszeg fizetésére kötelezi, ha a fogyasztó nem teljesít vagy nem szerződésszerűen teljesít.¹²

A tisztességtelen általános szerződési feltétellel kapcsolatos közérdekű kereset szabályozásánál az új Ptk. 6:105. §-a – pontosítással és kiegészítéssel – az új Ptk.-ba emeli a közérdekű keresetindításra jogosult szervek, szervezetek felsorolását: „(1) A fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződés részévé váló tisztességtelen általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránt közérdekű keresetet indíthat a) az ügyész; b) a miniszter, az autonóm államigazgatási szerv, a kormányhivatal, a központi hivatal vezetője; c) a fővárosi és megyei kormányhivatal vezetője; d) a gazdasági és szakmai kamara vagy érdekképviseleti szervezet; és e) az általa védett fogyasztói érdekek körében a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó egyesület, és az Európai Gazdasági Térség bármely tagállamának joga alapján a fogyasztói érdekek védelmére létrejött szervezet. (2) Közérdekű kereset alapján a bíróság a tisztességtelen általános szerződési feltétel érvénytelenségét az annak alkalmazójával szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal állapítja meg, és elrendeli, hogy a szerződési feltétel alkalmazója a saját költségére gondoskodik a szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására vonatkozó közlemény közzétételéről. A közlemény szövegéről és a közzététel módjáról a bíróság dönt. A közleménynek tartalmaznia kell az érintett szerződési feltétel pontos meghatározását, tisztességtelenségének megállapítását, valamint az e jellegét alátámasztó érveket. Az érvénytelenség megállapítása nem érinti azokat a szerződéseket, amelyeket a megtámadásig már teljesítettek. (3) Közérdekű keresetben kérhető az olyan általános szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítása is, amelyet fogyasztókkal történő szerződéskötések céljából határoztak meg és tettek nyilvánosan megismerhetővé, akkor is, ha az érintett feltétel még nem került alkalmazásra. Ha a bíróság megállapítja a sérelmes általános szerződési feltétel tisztességtelenségét, ítéletében eltiltja a nyilvánosságra hozót a feltétel alkalmazásától. (4) A (3) bekezdés szerinti per az ellen is megindítható, aki a fogyasztókkal történő szerződéskötés céljából meghatározott és megismerhetővé tett tisztességtelen általános szerződési feltétel alkalmazását nyilvánosan ajánlja. Ha a bíróság megállapítja a sérelmes általános szerződési feltétel tisztességtelenségét, ítéletében eltiltja az általános szerződési feltétel alkalmazását nyilvánosan ajánlót az alkalmazásra ajánlástól. (5) A (2) bekezdés közzétételre vonatkozó szabályait megfelelően alkalmazni kell abban az esetben is, ha a bíróság szerződésben még nem alkalmazott általános szerződési feltétel tisztességtelenségét állapítja meg. A közzétételről az érintett általános szerződési feltétel nyilvánosságra hozójának, illetve alkalmazásra ajánlójának kell saját költségére gondoskodnia.”¹³

Az új Ptk. 6:114. §-ának (2) bekezdése kimondja, hogy fogyasztói szerződés részbeni érvénytelenség esetén csak akkor dől meg, ha a szerződés az érvénytelen rész nélkül nem teljesíthető.¹⁴ Az új Ptk. magyarázata tartalmazza: „A Kúria a 2/2012. (XII. 10.) PK véleménye 8/a. pontjában úgy foglalt állást, hogy a fogyasztói kölcsönszerződés az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő érvénytelen feltétel mellőzése esetén is teljesíthető, vagyis az ilyen feltétel mellőzése sosem vezet teljes érvénytelenséghez. Arra a Kúria szerint nincs mód, hogy »a bíróság az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő érvénytelen szerződési feltétel mellőzése helyett azt módosítva új, a felek egyenlőségét helyreállító szerződési kikötést állapítson meg«, vagyis nincs mód a részlegesen érvénytelen kikötés orvoslására. A Kúriának ez az álláspontja összhangban áll az Európai Bíróságnak a C-618/10. számú, Banco Español ügyben hozott ítéletével, amely szerint: »[a] 93/13. Irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás [...], amely a nemzeti bíróság számára lehetővé teszi, hogy az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződésben foglalt feltétel tisztességtelen jellegének a megállapítása esetén az említett szerződést e feltétel tartalmának a módosítása útján kiegészítse.«.¹⁵

A fogyasztói többletvédelem a szerződés teljesítésének szabályozása körében

Az új Ptk. 6:131. §-a szerint fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben semmis a pénztartozás idő előtti teljesítését kizáró és az olyan kikötés, amely a fogyasztóra az idő előtti teljesítésből közvetlenül fakadó költségeken kívüli terhet ró. [Vö. régi Ptk. 292. § (2) bekezdés: „A jogosult a határnapot megelőzően, illetőleg a határidő kezdete előtt felajánlott teljesítést is köteles elfogadni; ilyenkor a teljesítés és a lejárat közötti időre kamat vagy kártalanítás nem jár. A feleknek az ilyen kamatra vagy kártalanításra vonatkozó megállapodása – jogszabály engedélye hiányában – semmis; a semmisség a szerződés egyéb rendelkezéseire nem hat ki.” /és Vékás (2012) 389.: 6:132. §/ – az új Ptk. szerint csak akkor van szó erről a védelemről, ha az adós fogyasztó, a másik fél pedig vállalkozás.]¹⁶

A fogyasztói többletvédelem a szerződésszegés szabályozása körében

Az új Ptk. a hibás teljesítés általános szabályaiként a következőket tartalmazza: a kötelezett hibásan teljesít, ha a szolgáltatás a teljesítés időpontjában nem felel meg a szerződésben vagy jogszabályban megállapított minőségi követelményeknek;¹⁷ nem teljesít hibásan a kötelezett, ha a jogosult a hibát a szerződéskötés időpontjában ismerte, vagy a hibát a szerződéskötés időpontjában ismernie kellett; fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben semmis az a kikötés, amely e fejezetnek a kellékszavatosságra és a jótállásra vonatkozó rendelkezéseitől a fogyasztó hátrányára tér el [6:157. § (1)–(2) bekezdés; vö. régi Ptk. 305. § (1)–(3) bekezdés, 305/A. § (1)–(2) bekezdés, 306. § (5) bekezdés, 307. § (2) bekezdés, 308. § (4) bekezdés, 309. § (1) bekezdés – az új Ptk. egységes szabályban rögzíti, hogy a kellékszavatosság és a jótállás szabályai fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben egyoldalúan kógensenek];¹⁸ fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés esetén az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy a teljesítést követő hat

hónapon belül a fogyasztó által felismert hiba már a teljesítés időpontjában megvolt, kivéve, ha e vélelem a dolog természetével vagy a hiba jellegével összeegyeztethetetlen [6:158. §; ld. régi Ptk. 305/A. § (2) bekezdés]; az új Ptk. magyarázata szerint: „[...] nem érvényesül a vélelem akkor, ha az a dolog természetével (például hat hónapnál rövidebb természetes élettartam) vagy a hiba jellegével (például gyorsan romló dolgok esetében) összeegyeztethetetlen. Ez a szabály, amely lényegében a jótállás jogosultjához hasonló helyzetbe helyezi a fogyasztót, a kellékszavatossági és a hibás teljesítésből eredő kártérítési igény érvényesítése esetében is irányadó [1/2004. (XII. 2.) PK vélemény 2. pont].”¹⁹

Az új Ptk. a kellékszavatossági szabályok között kimondja, hogy fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés esetén a hiba felfedezésétől számított két hónapon belül közölt hibát késedelem nélkül közölni kell tekinteni [6:162. § (2) bekezdés; ld. régi Ptk. 307. § (2) bekezdés; „Ez nem jelenti azt, hogy az ennél hosszabb idő elteltével történő hibaközlés szükségképpen késedelmesnek minősül, csupán arról van szó, hogy a két hónapos időtartamon belül a közlés késedelmére nem lehet hivatkozni. Ha a jogosult a hibát a felfedezéstől számított két hónapon túl közölte a kötelezettel, a fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés esetében is az eset körülményeinek mérlegelésével ítéltető meg, hogy a hibaközlés kellő időben történt-e.”²⁰]; a jogosult kellékszavatossági igénye a teljesítés időpontjától számított egy év alatt évül el; fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés esetén a fogyasztó kellékszavatossági igénye a teljesítés időpontjától számított két év alatt évül el; ha a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződés tárgya használt dolog, a felek rövidebb elévülési időben is megállapodhatnak; egy évnél rövidebb elévülési határidő ebben az esetben sem köthető ki érvényesen [6:163. § (1)–(2) bekezdés; vö. régi Ptk. 308. § (1)–(2), (4) bekezdés, 308/A. § (1)–(2) bekezdés; az új Ptk. magyarázata szerint: „A fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésekhez kapcsolódó kétéves általános igényérvényesítési határidő, valamint az ingatlan szolgáltatására irányuló szerződések tekintetében fennálló ötéves határidő esetén pedig az akadály megszűnésétől számítva egy év áll a jogosult rendelkezésére a követelés érvényesítésére, ha az elévülési idő egyébként már eltelt, vagy abból egy évnél kevesebb van hátra. Ez alatt a három hónapos, illetve egyéves időtartam alatt pedig az elévülés nyugvásának a Ptk. 6:24. §-ának (3) bekezdése szerint nincs helye. Az ebben a három hónapos, illetve egyéves időszakban az elévülés nyugvását korábban előidéző októl elkülönülten, önállóan jelentkező olyan körülményeket, amelyek egyébként jellegükben fogva alkalmasak lennének arra, hogy az igényérvényesítés akadályát képezzék, a bíróság ezért már nem veheti figyelembe, az ilyen körülményekhez a Ptk. 6:23. §-ának (1) bekezdésében meghatározott joghatás nem fűződhet, vagyis az elévülés újbóli nyugvása nem következhet be.”²¹ „Ha [...] a kellékszavatossági igény érvényesítésére – a Ptk. 6:24. §-ának (2) bekezdésében foglaltak értelmében – három hónap, fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés, illetve ingatlan szolgáltatására irányuló szerződés esetében pedig egy év áll rendelkezésre, és ez alatt a határidő alatt például a kötelezett a kellékszavatossági igényt elismeri, vagy a felek a szavatossági jogvitát megegyezéssel rendezik, ez a három hónapos illetve egyéves határidő újból kezdődik.”²²]; új rendelkezésként: ha a dolog kicserélésére az elévülés nyugvása miatt a kellékszavatossági határidő jelentős részének eltelté után kerül sor, és ez a jogosult számára számottevő értéknövekedést eredményez, a kötelezett a gazdagodás megtérítésére tarthat igényt; fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben e rendelkezést nem lehet alkalmazni [6:167. § (1) bekezdés].²³

Az új Ptk. új, fogyasztóvédelmi jogintézménye a termékszavatosság (ld. 6:168–6:170. §§), amely szerint: vállalkozás által fogyasztónak eladott ingó dolog (az alcím alkalmazásában: termék) hibája esetén a fogyasztó követelheti a gyártótól, hogy a termék hibáját javítsa ki, vagy – ha a kijavítás megfelelő határidőn belül, a fogyasztó érdekeinek sérelme nélkül nem lehetséges – a terméket cserélje ki. A termék akkor hibás, ha nem felel meg a terméknek a gyártó által történt forgalomba hozatalakor hatályos minőségi követelményeknek, vagy nem rendelkezik a gyártó által adott leírásban szereplő tulajdonságokkal (az alcím alkalmazásában gyártónak minősül a termék előállítója és forgalmazója). A gyártó akkor mentesül a termékszavatossági kötelezettség alól, ha bizonyítja, hogy a) a terméket nem üzleti tevékenysége vagy önálló foglalkozása körében gyártotta vagy forgalmazta; b) a termék forgalomba hozatalának időpontjában a hiba a tudomány és a technika állása szerint nem volt felismerhető; vagy c) a termék hibáját jogszabály vagy kötelező hatósági előírás alkalmazása okozta. Csere esetén a kicserélt termékre, kijavítás esetén a termék kijavítással érintett részére vonatkozó kellékszavatossági kötelezettség a gyártót terheli. A fogyasztó a hiba felfedezése után késedelem nélkül köteles a hibát a gyártóval közölni. A hiba felfedezésétől számított két hónapon belül közölt hibát késedelem nélkül közölni kell tekinteni. A közlés késedelméből eredő kárért a fogyasztó felelős. A gyártót a termékszavatosság az adott termék általa történt forgalomba hozatalától számított két évig terheli. E határidő eltelte jogvesztéssel jár. A termékszavatossági jogokat a termék tulajdonjogának átruházása esetén az új tulajdonos érvényesítheti a gyártóval szemben.²⁴

Az új Ptk. magyarázata tartalmazza, hogy „[...] a termékszavatossági helytállás nem valamely konkrét szerződés hibás teljesítéséhez, hanem – a szerződéses viszony keretei közül kilépve – magához a termék hibájához kapcsolódik.”²⁵ „Ha a fogyasztó a hibát a felfedezésétől számított két hónapon túl közölte a gyártóval, az eset körülményeinek, köztük a hiba jellegének, a fogyasztó személyi körülményeinek, a hibaközlést megelőző esetleges intézkedéseknek, tárgyalásoknak a mérlegelésével ítélni lehet, hogy a hibaközlés kellő időben történt-e. A közlés alakját a törvény nem határozza meg, ezért a nyilatkozat – a Ptk. 6:4. §-ának (2) bekezdésében foglaltakra figyelemmel – szóban, írásban vagy – legalábbis elvileg – ráutaló magatartással egyaránt megtehető. Nem rendelkezik a Ptk. külön a hibaközlő nyilatkozat tartalmi kellékeiről sem. Elegendő lehet e vonatkozásban, ha a fogyasztó az általa tapasztalt körülményeket közli a gyártóval, az tehát, hogy a hibát és annak okait szabatosan nem jelöli meg, nem kifogásolható. A hiba közlésének késedelme nem jár jogvesztéssel, a közlés késedelméből eredő kárt azonban a fogyasztó köteles megtéríteni. Ilyen kárként jelentkezhet az, ha a közlési késedelem ideje alatt a hiba súlyosbodott, és emiatt csak nagyobb ráfordítással lehet kijavítani, vagy – kicserélés esetén – a gyártó rosszabb állapotban kapja vissza a dolgot, mint ahogy erre a késedelem nélküli hibaközlés esetén sor kerülhetett volna. Előfordulhat, hogy a fogyasztó a hibát külön nem közli a gyártóval, hanem nyomban keresettel érvényesíti a bíróság előtt termékszavatossági igényét, vagyis a hibaközlésre és az igény érvényesítésére egyidejűleg kerül sor. Ilyen esetben – miután a hibaközlés elmulasztásához a törvény nem fűzi a termékszavatossági jogok megszűnésének jogkövetkezményét – a keresetet nem lehet elutasítani önmagában a miatt, mert a fogyasztó a hibát a perindítást megelőzően nem közölte.”²⁶

A fogyasztói többletvédelem az adásvételi szerződés általános szabályai körében

Az új Ptk. 6:219. §-ának – új normája – alapján: ha az eladó vállalkozás és a vevő fogyasztó, és az eladó vállalja a dolog vevőhöz történő eljuttatását, a kárveszély akkor száll át a vevőre, amikor a vevő vagy az általa kijelölt harmadik személy birtokba veszi a dolgot; a kárveszély a fuvarozónak történő átadáskor átszáll a vevőre, ha a fuvarozót a vevő bízta meg, feltéve, hogy a fuvarozót nem az eladó ajánlotta.²⁷

Az új Ptk. 6:220. §-ának (1)–(3) bekezdése – új rendelkezésként – kimondja: ha az eladó vállalkozás és a vevő fogyasztó, a felek eltérő megállapodásának hiányában, az eladó a szerződés megkötését követően késedelem nélkül, de legkésőbb harminc napon belül köteles a vevő rendelkezésére bocsátani a dolgot; az eladó késedelme esetén a vevő jogosult póthatáridőt tűzni; ha az eladó a póthatáridőn belül nem teljesít, a vevő jogosult a szerződéstől elállni; a vevő póthatáridő tűzése nélkül jogosult a szerződéstől elállni, ha a) az eladó a szerződés teljesítését megtagadta; vagy b) a szerződést a felek megállapodása szerint vagy a szolgáltatás felismerhető rendeltetésénél fogva a meghatározott teljesítési időben – és nem máskor – kellett volna teljesíteni.²⁸

A fogyasztói többletvédelem az utazási szerződés szabályozása körében

Az új Ptk. 6:254. §-ának (1)–(5) bekezdése szabályozza az utazási szerződést. E szerint utazási szerződés alapján a vállalkozó utazás és az út egyes állomásain való tartózkodás megszervezésére, továbbá kapcsolódó szolgáltatások nyújtására, a megrendelő a szolgáltatások átvételére és díj fizetésére köteles; a szerződést írásba kell foglalni; semmis a szerződés olyan kikötése, amelyet nem foglaltak írásba; a megrendelő az utazás megkezdése előtt az utazási szerződésből fakadó jogait és kötelezettségeit átruházhatja olyan harmadik személyre, aki az utazási szerződésben foglalt feltételeknek megfelel; a jogok és kötelezettségek átruházását megelőzően keletkezett kötelezettségekért és az átruházásból eredő többletköltségek megfizetéséért a megrendelő és a harmadik személy egyetemlegesen állnak helyt; semmis a szerződés olyan kikötése, amely ezen § rendelkezéseitől a megrendelő hátrányára eltér.²⁹

Miként az új Ptk. indokolásából is kitűnik, a szervezett utazási formákról szóló 90/314/EGK irányelvre és az új Ptk.-ban a fogyasztó-fogalom természetes személyre szűkítésére figyelemmel az új Ptk.-ban az utazási szerződés szabályozása körében a fogyasztó fogalma nem jelenik meg, ez azonban nem jelenti azt, hogy az utazási szerződés új Ptk.-beli szabályozása fogyasztóvédelmi jogi szempontból ne lenne releváns; az az új Ptk. szerinti fogyasztó és vállalkozás közötti szerződéses jogviszonyok körét is felöleli: „A törvény a fogyasztó fogalmát a Ptk.-tól eltérően a természetes személyekre szűkíti. Ez a változtatás a fogyasztói irányelvekkel is összhangban áll. Az utazási irányelv azonban nem szűkíti a fogyasztó fogalmát természetes személyekre. A törvény erre tekintettel az utazási szerződést nem fogyasztói szerződésnek szabályozza, hanem olyan szerződésnek, ahol a vállalkozóval szemben a megrendelő áll. Megrendelő a természetes személy és jogi személy egyaránt lehet, így a fogyasztófogalom leszűkítése ellenére nem merül fel kollízió az irányelv és a törvény szabályai között.”³⁰

A fogyasztói többletvédelem a biztosítéki szerződések körében

Az új Ptk. a kezességi szerződésre vonatkozó szabályok között, a 6:430. § (1)–(3) és (5) bekezdésében – új rendelkezésként – tartalmazza, hogy fogyasztó által vállalt kezesség esetén a jogosult köteles a fogyasztót a kezességi szerződés létrejöttét megelőzően tájékoztatni a) a kezes jogairól és kötelezettségeiről; és b) a kötelezett helyzetéből vagy a kötelezettség természetéből fakadó, a hitelező előtt ismert különleges kockázatokról. Ha a jogosult nem tesz eleget a § (1) bekezdése szerinti kötelezettségének, a kezes határidő nélkül jogosult a szerződéstől elállni. Ha a fogyasztó a kötelezettel szemben fennálló valamennyi kötelezettségéért vagy meghatározott jogviszony alapján fennálló valamennyi kötelezettségéért vállalt kezességet, a kezesség akkor érvényes, ha a szerződésben meghatározták azt a legmagasabb összeget, amelynek erejéig a kezes felel a jogosult tartozásáért. A fogyasztói kezességi szerződés szabályait nem lehet alkalmazni, ha a kezes a jogi személy kötelezett vezető tisztségviselője vagy többségi befolyással rendelkező tagja.³¹

Az új Ptk. a garanciaszerződés szabályozása körében, a 6:438. § által – új normaként – kimondja, hogy ha a garantőr fogyasztó, a garanciavállaló nyilatkozat készítő kezességként érvényes.³²

A fogyasztói többletvédelem a biztosítási szerződés általános szabályai körében

Az új Ptk. 6:444. §-ának (1)–(4) bekezdése alapján: ha a szerződő fél fogyasztó, a szerződés akkor is létrejön, ha a biztosító az ajánlatra annak beérkezésétől számított tizenöt napon belül – ha az ajánlat elbírálásához egészségügyi vizsgálatra van szükség, hatvan napon belül – nem nyilatkozik, feltéve, hogy az ajánlatot a jogviszony tartalmára vonatkozó, jogszabályban előírt tájékoztatás birtokában, a biztosító által rendszeresített ajánlati lapon és a díjszabásnak megfelelően tették. A § (1) bekezdése szerinti esetben a szerződés – az ajánlat szerinti tartalommal – az ajánlatnak a biztosító részére történt átadása időpontjára visszamenő hatállyal a kockázatelbírálási idő elteltét követő napon jön létre. Ha a kockázatelbírálási idő alatt a biztosítási esemény bekövetkezik, az ajánlatot a biztosító csak abban az esetben utasíthatja vissza, ha ennek lehetőségére az ajánlati lapon a figyelmet kifejezetten felhívta, és az igényelt biztosítási fedezet jellege vagy a kockázatviselés körülményei alapján nyilvánvaló, hogy az ajánlat elfogadásához a kockázat egyedi elbírálása szükséges. Ha a biztosító kifejezett nyilatkozata nélkül létrejött szerződés lényeges kérdésben eltér a biztosító általános szerződési feltételétől, a biztosító a szerződés létrejöttétől számított tizenöt napon belül javasolhatja, hogy a szerződést az általános szerződési feltételeknek megfelelően módosítsák. Ha a szerződő fél a javaslatot nem fogadja el vagy arra tizenöt napon belül nem válaszol, a biztosító az elutasítástól vagy a módosító javaslat kézhezvételétől számított tizenöt napon belül a szerződést harminc napra írásban felmondhatja.³³ [Vö. régi Ptk. 537. § (2)–(3) bekezdés: „(2) A szerződés akkor is létrejön, ha a biztosító az ajánlatra tizenöt napon belül nem nyilatkozik. Ilyen esetben a szerződés az ajánlatnak a biztosító vagy képviselője részére történt átadása időpontjára visszamenő hatállyal jön létre. (3) Ha a biztosító kifejezett nyilatkozata nélkül létrejött szerződés eltér a biztosítási szabályzattól, a biztosító tizenöt napon belül írásban javasolhatja, hogy a szerződést a szabályzat-

nak megfelelően módosítsák. Ezt a határidőt attól a naptól kell számítani, amelyen az ajánlat a biztosítónak kötvénykiállításra jogosult szervéhez beérkezett. Ha a szerződő fél a javaslatot nem fogadja el, vagy arra tizenöt napon belül nem válaszol, az elutasítástól, illetőleg a módosító javaslat kézhezvételétől számított tizenöt napon belül a szerződést harminc napra írásban felmondhatja.” – az új Ptk. a biztosító ráutaló magatartásával történő szerződéskötést a fogyasztói szerződés esetében ismeri el.]

Az új Ptk. 6:455. §-a és 6:456. §-a (új rendelkezések) szerint: „Ha a szerződő fél fogyasztó, a szerződés csak a szerződő fél, a biztosított és a kedvezményezett javára térhet el e cím olyan rendelkezésétől, amely a) a biztosító ráutaló magatartásával történő szerződéskötésre; b) a biztosítási kockázat jelentős növekedésére; c) a díjfizetés elmaradásának következményeire; d) a fedezetfeltöltésre; e) a kármegelőzési és a kárenyhítési kötelezettségre; f) a közlésre, a változásbejelentésre és a biztosítási esemény bekövetkezésének bejelentésére vonatkozó kötelezettségre; g) a biztosított és a károsult egyezségére; h) a szerződés megszűnése esetén fennálló díjfizetési kötelezettségre; i) a biztosító szolgáltatási kötelezettsége alóli mentesülésére; j) a megtérítési igényre vonatkozik.”³⁴ „Ha a szerződő fél fogyasztó, a szerződés csak a szerződő fél, a biztosított és a kedvezményezett javára térhet el az összeg- és egészségbiztosítás eltérést nem engedő rendelkezésektől.”³⁵

Konklúzió

Az új Ptk. 8:6. §-a szerint az új Ptk. – egyebek mellett – a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvnek; a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek; továbbá a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja [e)–f) és q) pont]; a 2011/83/EU irányelv preambuluma (13) bekezdése azonban tartalmazza: „Az uniós jognak megfelelően továbbra is tagállami hatáskör marad ezen irányelv rendelkezéseinek az irányelv hatályán kívül eső területekre történő alkalmazása. A tagállamok tehát fenntarthatnak vagy bevezethetnek az ezen irányelv hatálya alá nem tartozó szerződésekre vonatkozóan az ezen irányelv rendelkezéseinek vagy egyes rendelkezéseinek megfelelő nemzeti jogszabályokat. A tagállamok határozhatnak például úgy, hogy az ezen irányelvben foglalt szabályok alkalmazását kiterjesztik jogi személyekre vagy olyan természetes személyekre, akik ezen irányelv értelmében nem fogyasztók, mint amilyenek a nem kormányzati szervezetek, az induló vállalkozások vagy a kis- és középvállalkozások. [...]” [vö. új Ptk. 8:6. § d) pont].

A laikusok vállalkozásokkal szembeni fokozott védelme az új Ptk.-ban – ide nem értve a (korábban már részletesen kifejtett³⁶) fogyasztó-fogalom természetes személyre történő szűkítését – a régi Ptk. legutóbbi szabályozásához képest is, számos új rendelkezést, jogintézményt hozva [ld. pl. 5:90. §, 5:128. §, 5:131. § (2) bekezdés, 6:79. §, 6:85. § (2) bekezdés, 6:100. §, 6:101. §,

6:103. § (1)–(2) bekezdés, 6:167. § (1) bekezdés, 6:168–6:170. §§, 6:219. §, 6:220. § (1)–(3) bekezdés, 6:430. § (1)–(3), (5) bekezdés, 6:438. §, 6:455. §, 6:456. §] – véleményem szerint – megfelelő, a fogyasztók számára kedvező.

Felhasznált irodalom

BARTAL G. (2013): A vállalkozási szerződés, in *Polgári jog, Kötelmi jog*, Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik Rész, Az új Ptk. magyarázata VI/VI., Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest. (566, 69-106.; ISBN 978-963-258-194-1), pp. 101-102.

FARKAS A. L. (2013): Hibás teljesítés, in *Polgári jog, Kötelmi jog*, Első és Második Rész, Az új Ptk. magyarázata V/VI., Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest. (372, 284-325.; ISBN 978-963-258-193-4), 284-288.

HÁMORI A. (2009): A „fogyasztó”-fogalom „dilemmái” különös tekintettel az Fgytv. módosításában és az új Ptk.-javaslatban foglaltakra. *Magyar Jog*. 56 (2009/2) pp. 88-97.

HÁMORI A. (2012): A fogyasztó fogalom aktuális jogalkotási és jogalkalmazási dilemmái (Current dilemmas on the concept of consumer in legislation and law enforcement). *Agora* (2012/9) pp. 45-64.

HÁMORI A. (2009): A fogyasztóvédelem közigazgatási „útvesztői” (a „fogyasztó” fogalom „dilemmái”), in *Kultúraközi párbeszéd az üzleti világban* (Budapesti Gazdasági Főiskola Tudományos Évkönyv 2008), Szerkesztette: Majoros Pál, Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest. (400; ISSN 1558-8401), pp. 150-166.

HÁMORI A. (2008): A közösségi fogyasztóvédelmi politika és jog fejlődése. *Agora* (2008/2) pp. 39-54.

HÁMORI A. (2013): A nem természetes személy laikusok fogyasztói védelmének változásai (A „fogyasztó” fogalom változásai a magyar jogban – különös tekintettel az Fgytv.-re és az új Ptk.-ra), in *Multidiszciplináris kihívások, Sokszínű válaszok* 3, Főszerkesztő: Hamar Farkas, Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest. (112; ISBN: 978-963-7159-51-0; www.ecosym.wix.com/kvik Tanulmánykötetek/3. kötet), pp. 35-41.

HÁMORI A. (2012): A vállalkozások fogyasztói minősége. *Gazdaság és Jog* 20 (2012/9) pp. 8-11.

HÁMORI A. (2007): *Bevezetés a fogyasztóvédelmi jogba I. A fogyasztóvédelmi jog alapjai*, Axol Print Nyomdaipari és Kiadói Kft., Budapest. (136; ISBN 978-963-06-2888-4), pp. 56-68.

HÁMORI A. (2011): Kötelező jótállás – fogyasztóvédelem. *Gazdaság és Jog* 19 (2011/6) pp. 21-24.

KISFALUDI A. (2013): A szerződés teljesítése, in *Polgári jog, Kötelmi jog*, Első és Második Rész, Az új Ptk. magyarázata V/VI., Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest. (372, 204-220.; ISBN 978-963-258-193-4), pp. 216-217.

KOVÁCS L. (2013): A tulajdonátruházó szerződések, in *Polgári jog, Kötelmi jog*, Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik Rész, Az új Ptk. magyarázata VI/VI., Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest. (566, 37-69.; ISBN 978-963-258-194-1), pp. 48-49.

PAPP T. (2011): Fogyasztó-e az utas? *Magyar Jog* 58 (2011/10) pp. 616-617. (618-619.).

POMEISL A. (2013): A biztosítéki szerződések, in *Polgári jog, Kötelmi jog*, Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik Rész, Az új Ptk. magyarázata VI/VI., Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest. (566, 303-335.; ISBN 978-963-258-194-1), pp. 325-327

POMEISL A. (2013): A zálogjog, in Petrik Ferenc, Pomeisl András: *Polgári jog, Dologi jog*, Az új Ptk. magyarázata IV/VI., Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest. (263, 110-210; ISBN 978 963 258 192 7), pp. 117-119.

TAKÁTS P. (2013): A biztosítási szerződések, in *Polgári jog, Kötelmi jog*, Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik Rész, Az új Ptk. magyarázata VI/VI., Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest. (566, 335-384.; ISBN 978-963-258-194-1), pp. 343-345

VÉKÁS L. (szerk, 2012): *Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslatok magyarázatokkal*, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest. (616; ISBN 978 963 224 998 8), p. 363.

VÉKÁS L. (2013): A szerződés megkötése és értelmezése, in *Polgári jog, Kötelmi jog*, Első és Második Rész, Az új Ptk. magyarázata V/VI., Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest. (372, 98-113.; ISBN 978-963-258-193-4), p. 108.

WELLMANN Gy. (2013): Az érvénytelenség, in *Polgári jog, Kötelmi jog*, Első és Második Rész, Az új Ptk. magyarázata V/VI., Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. (372, 113-192.; ISBN 978-963-258-193-4), pp. 153-156.

Hivatkozások és jegyzetek

¹ Az új Ptk. kodifikációjának fogyasztó-fogalommal kapcsolatos történetéhez, benne a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény köztes („kompromisszumos”) megoldásával, és a természetes személyre szűkítés – diszkriminációs problémák miatt is megfogalmazott – kritikájához ld. Hámori Antal, *A nem természetes személy laikusok fogyasztói védelmének változásai (A „fogyasztó” fogalom változásai a magyar jogban – különös tekintettel az Fgytv.-re és az új Ptk.-ra)*, in *Multidisziplináris kihívások, Sokszínű válaszok 3* (2013), Főszerkesztő: Hamar Farkas, Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest, 2013. (112; ISBN: 978-963-7159-51-0; www.ecosym.wix.com/kvik Tanulmánykötetek/3. kötet), 35-41.; Hámori Antal, *A fogyasztó fogalom aktuális jogalkotási és jogalkalmazási dilemmái (Current dilemmas on the concept of consumer in legislation and law enforcement)*, in *Agora* (2012) (9) 45-64.; Hámori Antal, *A vállalkozások fogyasztói minősége*, in *Gazdaság és Jog* 20 (2012/9) 8-11.; Hámori Antal, *Kötelező jótállás – fogyasztóvédelem*, in *Gazdaság és Jog* 19 (2011/6) 21-24.; Hámori Antal, *A „fogyasztó”-fogalom „dilemmái” különös tekintettel az Fgytv. módosításában és az új Ptk.-javaslatban foglaltakra*, in *Magyar Jog* 56 (2009/2) 88-97.; Hámori Antal, *A fogyasztóvédelem közigazgatási „útvesztői” (a „fogyasztó” fogalom „dilemmái”)*, in *Kultúraközi párbeszéd az üzleti világban (Budapesti Gazdasági Főiskola Tudományos Évkönyv 2008)*, Szerkesztette: Majoros Pál, Budapesti Gazdasági Főiskola, Budapest, 2009. (400; ISSN 1558-8401), 150-166.; Hámori Antal, *A közösségi fogyasztóvédelmi politika és jog fejlődése*, in *Agora* (2008) (2) 39-54.; Hámori Antal, *Bevezetés a fogyasztóvédelmi jogba I. A fogyasztóvédelmi jog alapjai*, Axol Print Nyomdaipari és Kiadói Kft., Budapest, 2007. (136; ISBN 978-963-06-2888-4), 56-68. Papp Tekla egyetért azzal, hogy „a fogalmi szűkítés (fogyasztó csak természetes személy lehet) meghatározott jogalanyi kör számára diszkriminatív alacsonyabb szinten nyújt védelmet”, és meggyőzően érvel a természetes személyre szűkítés ellen: Papp Tekla, *Fogyasztó-e az utas?*, in *Magyar Jog* 58 (2011/10) 616-617. (618-619.).

² Ld. még 5:90. § „címe”, 5:128. § és „címe”, 5:131. § (2) bekezdés: „fogyasztói zálogszerződés”; 6:219. § és 6:220. § „címe”: „fogyasztói adásvétel”; 6:455. § „címe”: „fogyasztói biztosítási szerződés”; 6:456. § „címe”: „fogyasztói összegbiztosítások”.

³ Vö. új Ptk. 6:552. §, 6:553. §. Ld. új Ptk. Hatodik Könyv Második Rész általános indokolás 3. pont: „A fogyasztókat a magánjogi szerződésekben védő jogalkotás az elmúlt negyedszázadban fokozatosan az európai uniós szervek hatáskörébe került. Az egyre intenzívebb fogyasztóvédelmi irányelvalkotás a tagállamok számára csak az irányelvek átültetése keretében biztosít némi önállóságot. Ebben az egyre szűkülő tagállami hatáskörben a törvény azt a kiindulópontot választotta, hogy a fogyasztóvédelmi szerződési jogból csak az irányelvek maradandó magját építi be tematikusan a kódexbe; a többi irányelvi szabályt külön jogszabályokban (elsősorban egy megújítandó fogyasztóvédelmi törvényben) kell a magyar jogrendszerbe integrálni. Ennek megfelelően a törvényben – a Ptk.-hoz hasonlóan – a szerződés általános szabályai között a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló irányelv és a fogyasztói adásvételről szóló irányelv rendelkezései jelennek meg. Így a kódexben maradnak mindenekelőtt a tisztességtelen szerződési feltételekre, továbbá a kellékszavatosságra és a jótállásra vonatkozó irányelvi eredetű rendelkezések. Az előbbieket a Tanács 93/13/EGK

irányelvéből, az utóbbiak az Európai Parlament és a Tanács 1999/44/EK irányelvéből származnak. Bekerül továbbá a kódexbe a 2011/83/EU irányelv néhány szabálya (18., 20. és 22. cikkek); a törvény a vállalkozás többletkövetelésére vonatkozó kikötés irányelvi megítélését szerződési tartalommal való kapcsolatgaranciális szabályban (6:79. §) ülteti át, a kárveszélyátzállás rendezése (6:219. §) és a vállalkozás késedelmes teljesítésének szankcionálása a fogyasztói adásvételnél (6:220. §) jelenik meg.”; vö. *Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági Javaslatok magyarázataival*, Szerkesztette: Vékás Lajos, CompLex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2012. (616; ISBN 978 963 224 998 8), 363.

⁴ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: új Ptké.) 49. §-a alapján: „A Ptk. zálogjogra vonatkozó rendelkezéseit arra a zálogjogra kell alkalmazni, amelyet a Ptk. hatálybalépését követően kötött zálogszerződéssel alapítottak, illetve amely törvényes zálogjogként a Ptk. hatálybalépését követően keletkezett.”. Magyarázatként ld. Pomeisl András, *A zálogjog*, in Petrik Ferenc, Pomeisl András, *Polgári jog, Dologi jog, Az új Ptk. magyarázata IV/VI.*, Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. (263, 110-210; ISBN 978 963 258 192 7), 117-119.

⁵ Magyarázatként ld. Pomeisl (2013) 183.

⁶ Vö. új Ptk. 5:131. § (3)–(4) bekezdés: „(3) Az előzetes értesítésben meg kell jelölni a) a zálogjogosultat és a zálogkötelezettet; b) az értékesíteni kívánt zálogtárgyat; c) az érvényesített követelés összegét és járulékait; d) a kielégítési jog megnyílásának okát és időpontját; e) az értékesítés tervezett módját; f) a nyilvános értékesítés helyét és idejét, egyéb módon történő értékesítés esetén azt az időpontot, amely után az értékesítésre sor kerül. (4) A zálogjogosult előzetes értesítés nélkül jogosult a zálogtárgy értékesítésére, ha a zálogtárgy a) gyorsan romló vagy egyéb olyan dolog, amelynek értéke a késedelem hatására jelentősen csökkenne; vagy b) olyan dolog vagy jog, amellyel tőzsdén kereskednek.”. Magyarázatként ld. Pomeisl (2013) 185-188.

⁷ Ld. új Ptk. indokolása: „A törvény a 2011/83/EU irányelv (22. cikk) követelményének eleget téve úgy rendelkezik, hogy a fogyasztóval szemben a vállalkozást meghatározott többletkövetelésre jogosító szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés tartalmává, ha azt a fogyasztó – külön, erre vonatkozó tájékoztatást követően – kifejezetten elfogadta.”; Vékás (2012) 371-372.; és Vékás Lajos, *A szerződés megkötése és értelmezése*, in *Polgári jog, Kötelmi jog, Első és Második Rész, Az új Ptk. magyarázata V/VI.*, Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. (372, 98-113.; ISBN 978-963-258-193-4), 108.

⁸ Ld. új Ptk. indokolása; Vékás (2012) 373.; és Vékás (2013) 111.

⁹ Ld. Wellmann György, *Az érvénytelenség*, in *Polgári jog, Kötelmi jog, Első és Második Rész, Az új Ptk. magyarázata V/VI.*, Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. (372, 113-192.; ISBN 978-963-258-193-4), 153-156.

¹⁰ Ld. Wellmann (2013) 157-161.

¹¹ Ld. Wellmann (2013) 160-161.

¹² Vö. a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet; hatályon kívül helyezte: új Ptké. 68. § b) pont; hatálytalan: 2014. március 15-től. Ld. új Ptk. indokolása: „A törvény a kódexben sorolja fel példálózóan a fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben feltétlenül, illetve az ellenkező bizonyításáig (vélelmezetten) tisztességtelennek minősülő legkirívóbb szerződési feltételeket: az ún. fekete és szürke listát. Ezeket a listákat jelenleg kormányrendelet tartalmazza. Hangsúlyozni kell, hogy mindkét listában szereplő kikötések semmiek; a két lista abban különbözik egymástól, hogy a szürke listás kikötések esetében az illető feltételt alkalmazó fél bizonyíthatja a vélelemmel szemben, hogy a kikötés nem tisztességtelen, a feketelistás kikötésnél ilyen lehetősége nincs.”; Vékás (2012) 381.; és Wellmann (2013) 163.

¹³ Vö. régi Ptk. 209/B. § (1)–(4) bekezdés, és a Polgári Törvénykönyv módosításáról és egységes szövegéről szóló 1977. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1978. évi 2. törvényerejű rendelet 5. §,

5/B. §; az 1978. évi 2. tvr.-t hatályon kívül helyezte: új Ptk. 67. § j) pont; hatálytalan: 2014. március 15-től. Ld. új Ptk. indokolása; vö. Vékás (2012) 381.; magyarázatként: Wellmann (2013) 165-168.; és BH 2010.149.; 3/2011. (XII. 12.) PK vélemény.

¹⁴ Ld. régi Ptk. 239. § (2) bekezdés: ua. Vö. új Ptk. indokolása: „A törvény nem tartja szükségesnek külön szabály felvételét fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés részleges érvénytelenségére, és ezért elhagyja a Ptk. 239. § (2) bekezdését.”; és Vékás (2012) 385.; magyarázatként ld.: Wellmann (2013) 186-188.

¹⁵ Ld. Wellmann (2013) 188.

¹⁶ Ld. új Ptk. indokolása: „A Ptk. [Ptk. 292. § (2) bek.] egyoldalúan védi az adóst. Ezért a törvény csak fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésben nyilvánítja semmisnek az előtörlesztést tiltó szerződéses rendelkezést. E körön kívül ugyanis – kínálati piac feltételei között – az adós ilyen tilalom hiányában is képes kell, hogy legyen érdekeinek megvédésére. A törvény fogyasztó és vállalkozás közötti szerződésre kogens szabállyal előírja azt is, hogy a vállalkozás kizárólag az idő előtti teljesítésből közvetlenül fakadó költségek megtérítését követelheti, és ezen kívül nem számíthat fel külön ellenszolgáltatást (kamatot, előtörlesztési díjat vagy a kártalanítás bármilyen néven nevezett egyéb formáját).”; vö. Vékás (2012) 390.; magyarázatként ld. Kisfaludi András, *A szerződés teljesítése*, in *Polgári jog, Kötelmi jog, Első és Második Rész, Az új Ptk. magyarázata V/VI.*, Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. (372, 204-220.; ISBN 978-963-258-193-4), 216-217.

¹⁷ Vö. Vékás (2012) 402.: 6:158. § (1) bekezdés első mondat.

¹⁸ Ld. új Ptk. indokolása: „Tekintve, hogy a törvény (a hatályos joghoz hasonlóan) a kellékszavatosság és a jótállás szabályai közé integrálja az Európai Parlament és a Tanács 1999/44/EK irányelvét »a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól«, a kellékszavatosság és a jótállás szabályai fogyasztó és vállalkozás szerződésében egyoldalúan kógenssek, vagyis semmis az olyan kikötés, amely a fogyasztó hátrányára tér el. Értelemszerűen az egyoldalú kógencia nem vonatkozik a kártérítési szabályokra, hiszen azok nem irányelvi eredetűek.”; vö. Vékás (2012) 406.; magyarázatként ld. Farkas Attila László, *Hibás teljesítés*, in *Polgári jog, Kötelmi jog, Első és Második Rész, Az új Ptk. magyarázata V/VI.*, Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. (372, 284-325.; ISBN 978-963-258-193-4), 284-288.

¹⁹ Farkas (2013) 288.

²⁰ Farkas (2013) 302-303.

²¹ Farkas (2013) 306.

²² Farkas (2013) 307.

²³ Vö. Vékás (2012) 403-404.: 6:168. § (1) bekezdés. Ad új Ptk. 6:161. § [„A bíróság a jogosult kérelméhez nincs kötve, de nem kötelezhet olyan kellékszavatossági jog teljesítésére, amely ellen mindegyik fél tiltakozik.”]; új Ptk. indokolása: „A törvény feljogosítja a bíróságot, hogy a jogosult kérelmétől eltérjen; fogyasztó és vállalkozás szerződésében a bíróságot ez a jog nem illeti meg. Más szerződésben sem kötelezheti a bíróság a kötelezettet olyan kellékszavatossági jog teljesítésére, amely ellen mindkét fél tiltakozik.”; és Vékás (2012) 406.

²⁴ Ld. új Ptk. indokolása: „A törvény bevezeti a gyártónak a termék hibája miatti közvetlen, szavatossági természetű helytállását a fogyasztóval szemben. A termékszavatosság alapját képező termékhiba fogalma nem teljesen azonos a hibás teljesítés fogalmával. Termékhibáról akkor van szó, ha az eladott ingó dolog (tipikus esetben: tartós fogyasztási cikk) nem felel meg a gyártó általi forgalomba hozatalakor hatályos minőségi követelményeknek, vagy nem rendelkezik a gyártó által adott leírásban szereplő tulajdonságokkal. A hibás teljesítéshez hasonló viszont, hogy a gyártó csak azokért a hibákért tartozik helytállni, amelyek akkor keletkeztek, amikor a termék még az ellenőrzése alatt állt. A termékszavatosság vállalkozás által forgalomba hozott ingó dolgokra (termékekre) terjed ki, és – noha az érintettek között nem áll fenn szerződéses jogviszony – biztosítja, hogy a fogyasztó a termék hibája miatti egyes kellékszavatossági igényeit közvetlenül a

gyártóval szemben érvényesíthesse. A termékszavatosság kizárólag a hiba természetbeni orvoslására szolgál: elsősorban kijavítására, másodsorban – ha a kijavítás nem lehetséges – kicserélésre ad igényt a fogyasztónak. Gyártónak a törvény – a termékfelelősségi szabályokhoz hasonlóan – nem csak a termék előállítóját tekinti, hanem a forgalmazóját is. A termékszavatossági helytállás – eltérően a kellékszavatosságtól – nem feltétlen, hanem a termékfelelősségi kimentési okokhoz hasonló okok alapján kimentést biztosít a gyártónak és a forgalmazónak. A termékszavatosság és a kellékszavatosság egymás mellett létező polgári jogi igény, amelyeket azonban ugyanazon hiba miatt – természetesen – egyszerre nem lehet érvényesíteni. A fogyasztó az adott helyzet lehetőségei alapján maga döntheti el, hogy egy adott hiba miatti szavatossági igényét melyik eszközzel és kivel szemben érvényesíti: kellékszavatossági igényt támaszt szerződő partnerével (az eladóval) szemben, vagy pedig termékszavatossági igényt a gyártóval vagy a forgalmazóval szemben. Eredményes igényérvényesítés esetén az érvényesített hiba tekintetében a párhuzamos igény is megszűnik. Az egyik út sikertelensége viszont nem zárja ki, hogy a fogyasztó igényét a másik jogcímen érvényesíthesse, ha annak feltételei fennállnak. Termékszavatossági kötelezettsége teljesítése esetén a termék kijavított részére vagy a kicserélt termékre a szerződő partner kellékszavatossági kötelezettsége megszűnik, ez a kötelezettség a továbbiakban a gyártót vagy a forgalmazót fogja terhelni. A törvény a termékszavatossági igény érvényesítéséhez kétéves jogvesztő határidőt biztosít, amelyet a terméknek a gyártó általi forgalomba hozatalától kell számítani. A kellékszavatossági igénytől eltérő megoldást: jogvesztő határidő alkalmazását az indokolja, hogy a gyártó nem áll jogviszonyban a fogyasztóval, vagyis termékszavatosság előírása a szerződési jogviszony relatív szerkezetének áttörését jelenti. Emiatt indokolt a helytállást szigorúbb időhatárok közé szorítani, és meghatározott idő elteltével a bizonytalan jogi helyzetet végleg lezárni. Ha a kétéves határidőn belül a termék gazdát cserél, a termékszavatossági igény az új tulajdonost illeti meg.”; és Vékás (2012) 407-408.; magyarázatként ld. Farkas (2013) 311-314.

²⁵ Farkas (2013) 312.

²⁶ Farkas (2013) 313-314.

²⁷ Magyarázatként ld. Kovács László, *A tulajdonátruházó szerződések*, in *Polgári jog, Kötelmi jog, Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik Rész, Az új Ptk. magyarázata VI/VI.*, Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. (566, 37-69.; ISBN 978-963-258-194-1), 48-49.

²⁸ Vö. Vékás (2012) 424.: 6:221. § (3) bekezdés. Magyarázatként ld. Kovács (2013) 49.

²⁹ Vö. Vékás (2012) 437.: 6:255. § (1) bekezdés. Ld. új Ptk. indokolása: „A szervezett utazási formákról szóló 90/314/EGK irányelv egyaránt tartalmaz közjogi és magánjogi jellegű normákat. A törvény az irányelv magánjogi normáit implementálja. E körben kimondja a törvény – az irányelv szabályait átvéve – a szerződés írásba foglalásának kötelezettségét, a szerződési pozíció átruházásának jogát, és az ilyen esetekben érvényesülő, a törvény szerződésátruházásra vonatkozó szabályától eltérő speciális felelősségi szabályt, valamint biztosítja e szabályok félfoldalú kógenciáját.”; és Vékás (2012) 437. Vö. a szervezett utazási formákról szóló 1990. június 13-i 90/314/EGK tanácsi irányelv, az utazási szerződésről szóló 281/2008. (XI. 28.) Korm. rendelet, az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről szóló 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet. Magyarázatként ld. Bartal Géza, *A vállalkozási szerződés*, in *Polgári jog, Kötelmi jog, Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik Rész, Az új Ptk. magyarázata VI/VI.*, Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. (566, 69-106.; ISBN 978-963-258-194-1), 101-102.: „A Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy az utazási szerződések kötésével üzletszerűen foglalkozó irodát fokozott tájékoztatási kötelezettség terheli, melynek keretében még a szálláshely kiválasztása előtt köteles a vele szerződő féllel minden olyan körülményt közölni, amely annak igénybevétele szempontjából jelentős [LB Pfv.VIII.23.243/1996., BH 1998.278.]” (102.).

³⁰ Ld. új Ptk. indokolása.

³¹ Magyarázatként ld. Pomeisl András, *A biztosítéki szerződések*, in *Polgári jog, Kötelmi jog, Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik Rész, Az új Ptk. magyarázata VI/VI.*, Szerkesztette: Wellmann György, HVG-

ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. (566, 303-335.; ISBN 978-963-258-194-1), 325-327. A 6:430. § (4) bekezdése („Ha a kötelezett késedelembe esik, a jogosult köteles a kezest késedelem nélkül értesíteni, ennek elmulasztása esetén a kezes nem felel a késedelemből eredő kárért és késedelmi kamatért.”) az egyes törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCLII. törvény 188. §-ának (11) bekezdése alapján nem lépett hatályba.

³² Ld. új Ptk. indokolása: „A törvény az egyes szerződések szabályai között kevés fogyasztóvédelmi rendelkezést tartalmaz. A biztosítékok között azonban indokolt volt ilyen normák megfogalmazása, így a zálogjog és a kezesség mellett a garancia szabályai között is tartalmaz fogyasztóvédelmi rendelkezést a törvény. Tekintettel a garancia önállóságából fakadó kockázatokra, a törvény nem teszi lehetővé, hogy fogyasztó vállalon garanciát, az ilyen szerződéseket átminősíti készfizető kezességgé.”; és Vékás (2012) 487.; továbbá: Pomeisl (2013) 335.: „Fontos, hogy a Ptk. 6:438. §-a szerinti készfizető kezesség egyben fogyasztói kezességnek is minősül, ezért arra a Ptk. 6:430. §-ában meghatározott különös szabályokat is alkalmazni kell. A fogyasztói garanciavállalás átminősítése nem szolgálhat a fogyasztó hátrányára, így a garanciavállaló nyilatkozatban megszabott, a fogyasztó felelősségét korlátozó feltételeket (legmagasabb összeg, határidő, megfelelő okiratok csatolása stb.) változatlanul alkalmazni kell.”.

³³ Vö. Vékás (2012) 488.: 6:445. § (1) bekezdés. Ld. új Ptk. indokolása: „A törvény fogyasztói szerződések körében – meghatározott törvényi feltételek betartása mellett – elismeri a ráutaló magatartással történő szerződéskötést, és egyben pontosítja, hogy a biztosító hallgatása mikor eredményezi a szerződés létrejöttét. A törvény szabályozza azt az esetet, amikor a biztosítási esemény a kockázatelbírálási idő alatt következik be, és – lényegét tekintve – fenntartja a Ptk. szabályozását arra az esetre, amikor lényeges kérdésben való eltérés miatt a biztosító a szerződés módosítását kezdeményezheti, vagy adott esetben a szerződést fel is mondhatja.”; és Vékás (2012) 491.; magyarázatként: Takáts Péter, *A biztosítási szerződések*, in *Polgári jog, Kötelmi jog, Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik Rész, Az új Ptk. magyarázata VI/VI.*, Szerkesztette: Wellmann György, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013. (566, 335-384.; ISBN 978-963-258-194-1), 343-345. Az új Ptk. 55. §-ának (1)–(3) bekezdése alapján: „(1) A Ptk. biztosítási szerződésekre vonatkozó rendelkezéseit a Ptk. hatálybalépését megelőzően tett ajánlat esetében az ajánlatnak megfelelően létrejött biztosítási szerződésre is alkalmazni kell, ha az a Ptk. rendelkezéseinek megfelel, és annak alapján a biztosító kockázatviselése a Ptk. hatálybalépését követően kezdődik. (2) A Ptk. hatálybalépését megelőzően létrejött felelősségbiztosítási szerződések esetében a károsult a Ptk. hatálybalépését követően bekövetkezett biztosítási esemény alapján a sérelemdíj megtérítésére is igényt tarthat, a biztosító azonban csak olyan mértékben és feltételekkel köteles a károkozó helyett helytállni, amilyen mértékben és feltételekkel a nem vagyoni károk megtérítésére a Ptk. hatálybalépését megelőzően köteles lett volna. (3) A felelősségbiztosítási szerződések esetében a biztosító a soron következő biztosítási időszakot megelőzően küldött írásos értesítőjében köteles felhívni a szerződő fél figyelmét arra, hogy lehetősége van a biztosítási szerződés olyan tartalmú – a biztosítóval egyetértésben történő – módosítására, amely magában foglalja a sérelemdíj iránti igényekért való – a (2) bekezdés szerinti korlátozásoktól mentes – helytállást.”.

³⁴ Vö. Vékás (2012) 491.: 6:456. §. Magyarázatként ld. Takáts (2013) 355-356.

³⁵ Vö. Vékás (2012) 491.: 6:457. §. Magyarázatként ld. Takáts (2013) 356.

³⁶ Ld. pl. Hámori (2009/2) 88-97. és Hámori (2012) 45-64.